

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația : BUCUREȘTI Strada Regală, 6	DIRECTORI: A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC	ABONAMENTUL : 10 Lei pe an
--	---------------------------------------	-------------------------------

POEZII INEDITE DE EMINESCU

SONETE

Cum oceanu 'ntăritat turbatu-î!
 Răcnind înaltă brațele-î spumate,
 De nori s'acață, 'n bolta lumei bate,
 Până furtuna-l reîmpinge 'n patu-î.

Sălbatecul! In van fulgere 'nfriçoșate
 Apără cerul... Ei incredințatu-i
 Că bolta cea albastră e palatu-î,
 Cu-asalt s'o ia el vrea, — ca pe-o cetate,

Rănit de fulgere el se 'ncovoaie,
 Și c'o poveste îl adoarme-o boare...
 Și-n vis — un cer în fundu-î se îndoaie.

Tot ce-a dorit, în visul lui el are,
 Tăria, stele, luna cea bălae...
 Dorind murmură — murmurînd tresare.

Răsaî asupra mea lumină lină,
 Ca 'n visul meu ceresc de-odinioară,
 O, maică sfintă, pururea fecioară,
 În noaptea gândurilor mele vină.

Speranța mea, tu n'o lăsa să moară,
 Deși a fost adinc noian de vină;
 Privirea ta, de lacrimi calde plină,
 Indurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toți, pierdut în suferința
Adîncă a nimicniciei mele,
Eū nu mai cred nimic și n'am tărie.

Dă-mi tineretea mea, redă-mi credința,
Și reparați din cerul tău de stele,
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

NOTE

Multe lucruri minunate a lăsat Dumnezeu pe lume, cu multe și neprețuite daruri a tot înzestrat pe om — nici unul însă nu se poate asemăna cu plina de taine și nemăsurata putere a gîndirii. De toate parc'aș ajunge să mă satur cu vremea ; numai de gîndit, de îmbătarea, de voluptatea asta mai rafinată de cît tot ce basmele orientale aū putut născoci — în veci nu m'aș mai sătura. De bună seamă că harul acesta e o bucațică ruptă din atotputernicia celui de sus — un crîmpeiaș mic, nezărit de mic, și-i mai tare de cît tăria vînturilor, mai adînc de cît adîncul mărilor.

E așa dulce să te gîndești !... Ești aici, și ori unde vrei, — în clipa asta, și 'n ori-ce timp. Ești singur în mulțime, și ești cu cine-ți place în singurătate.

Eată, am trecut de jumătatea vieții. Și cu ce sete mă reîntorc la începutul ei ! A, copilăria mea a fost tristă, așa de tristă, că n'aș vrea s'o mai trăesc aevă ; dar mi-e nespuse de drag s'o cuget. Depărtarea dă farmec suferințelor prin cari-am trecut, și cînd mă uit în urmă, la mine — îmi par eroul unui poem frumos.

La țară, într'un cătun sărac, pe valea Similii, — cu fața la drum o casă veche acoperită cu trestie : o săliță între două odăi podite cu scînduri de stejar, în fund un eatac c'o ferestre ce dă în livadă, păreții și bagdadiile albe, prispa ippită cu lut, ograda largă, din sus de poartă heiurile gospodăriei, de jur împrejur gard de nuele încununat cu mărăcinii, iar din-

colo de gard, în toate părțile, dealuri rotunde, cu dumbrăvi pe creștet, cu holde 'nvîrstate pe dulcea răvărsare-a coastelor până'n șiragul de sălcii de pe malul gîrlei, — acolo-î toată copilăria mea, sărmana mea copilărie!

Plăpînd, bolnăvicios de mic, suferind într'una de friguri și de dureri de cap, stam zile 'ntregi la fereastră, înfășurat într'un șal, și mă uitam cu dor la ceilalți copii cum alergau și se zbănțuiau pe-afară, spulberînd colbul de pe drum, sănătoși, vioi, îmbătați de libertate. Rîsetele lor zgomotoase, fermecătoarea gălăgie a jocurilor lor, umbra și freamătul copacilor, mugetul depărtat al vitelor, ciripitul vrăbiilor și razele soarelui veniaū la mine ca dintr'o altă lume — o lume veselă și fericită, în care mie nu mi-era dat să trăesc.

Vara numai, în zilele frumoase și calde de pe la mijlocul veri, cînd mă simțiam mai binișor, îmi așternea mama o saltea pe prispă, sub strașina lată din fața casei. Acolo mă vād adesea culcat, cu mîinile pe piept, cu ochii pe jumătate 'nchiși — copil pe jumătate mort. Deasupra mea, lipit de grindă, un cuib de rîndunică și 'n margine înghesuiți unul într'altul, doi puișori în tulee, cu cașul la gură, clipecesc din ochi, somnoroși, — ș'o dată tresar cînd vine rîndunica, lacomi și speriați își întind spre ea pliscurile mari-căscate, și piue, și tremură din aripoare... ce foame li-i sārăcuți de ei!

Incet — parc'ar vrea să m'adoarmă — așa de 'ncet și de dulce se clatină pe pārete umbra teiului de lingă scară. Din cînd în cînd aud cumpāna de la fintinā scirțîind, un chiot lung în depārtare, un lātrat de cîine, un plesnet de biciu, și toate rāsună așa frumos în aerul cald și limpede al zilei. cā, fāră să 'nțeleg de ce, îmi vin lācrimile 'n ochi, și plîng. Un cālăreț trece 'n galop. Ascult cum sunā copitele calului pe drumul uscat. Aș vrea să vād, să-mi umplu sufletul de mișcarea și de priveriștile ce mă 'ncunjoarā, dar sînt așa de slab, — mă'njunghie prin coaste, și am parc'o greutate pe piept, mă dor vinele gitului, și nu pot nici capul să mi-l întorc. Imi curg lācrimile pe obraz și simt în gurā gustul lor sārāt.

Mă gîndesc la moarte, nu cu frică, nici cu părere de rău pentru mine. Eū m'am deprins, în multele mele nopți de friguri și de nesomn, cu ideea că azi-mîine trebuie să mă sfîrșesc... să adorm și să nu mă mai deștept. Eū știu, știu că mă duc. Dar mî-e milă de mama, că ea nu știe, ș'o văd cum se luptă cu moartea mea fără s'o bănuiască. Biata mama, ce mult mă iubește, și cît suferă, numai din pricina mea.

Eată, o aud viind — mai mult o simt de cît o aud, așa de 'ncet păsește. S'apropie ; cum cată la mine, cum îmi suride de cald, parcă-mi vin raze de soare de pe fața ei palidă, din ochiul ei mari, de o nespūsă blîndeță și bunătate 'n privire. De nu m'ar cunoaște c'am plîns!...

Ingenuche la căpătiul meu și 'mi pune mîna pe frunte. Mî-alină ori-ce durere cînd vine lîngă mine, și ce dulce mî-e să-î simt palma răcoroasă lunecînd încet pe fruntea mea înfierbîntată.

— Vrei tu o lecuță de supă, numai o lingură...

— Nu, mamă dragă, nu pot, zău nu pot.

Dar caut să m'arăt voios — încerc să-î zîmbesc, cu buzele mele uscate ce-mi scîrție pe dinți.

Pricep după glas și după ochi c'a plîns și ea... Mî se pare mie c'amîndoi ni-ascundem aceleași gînduri, ș'aceleași temeri, ș'aceleași lacrimi.

A. VLAHUȚA.

PEDEAPSA

N'am știut nici odată bine ce slujbă avea. Era ceva așa vag «pela Primăria» orașelului unde eram trimis și eū, din mila d-lui ministru, să-mi încep cariera în magistratură.

Era însă, de sigur, cel mai ciudat, cel mai interesant tip din tot tirgșorul, plin încolo de toate acele personaje de grămadă cu cari e destul «să faci cunoștință», pentru ca să le și *cunoști* numai de cît pe de rost, până p'acolo în cît să le ghicești și gîndurile și să le prevezi și vorbele.

El era în tot-deauna tăcut și afară din cale timid. Dar mai presus de toate era de o sgarcenie sordidă, fenomenală, — așa că ori cît de puțin te-ai fi interesat de dînsul, ar fi fost cu neputință să nu-î observi această slăbiciune, — sau această tărie? — sufletească. Intr'un orașel atît de mic, te întilnești des cu toate tipurile dintr'însul, și nu se putea să nu dai cu ochii din cînd în cînd și de domnu Bănică, tîrguind cu exasperare în piață frugalele ingrediente ale traiului său zilnic și stricînd, mai adesea, tîrgul, pentru o mică neînțelegere de șapte sau opt la cincî; — sau trebuia să-ți atragă atenția, în cafenea, tocmai prin variile și fricoasele-î stratageme de-a scăpa de atenția și de interpelarea cafegiului: «ce poștiți?» — și d'a răsfoi gazetele «pe gratis»; — ori dacă, strîns cu ușa, trebuia totuși să-și ia măcar *șfarțul*, nu puteai să nu-î observi privirile fricoase pe cari le arunca de jur împrejur, pe cînd cu mîna dreaptă ținea o gazetă înaintea serviciului, iar cu stînga căuta să strîngă prin buzunare bucățile de zahăr pe cari nici-odată nu le consuma, ci — lucrul era cunoscut — cînd se adunau mai multe, le schimba, la băcănie, în contra altor alimente mai ieftine și mai nutritoare.

Și cu toate astea, d. Bănică n'avea pe nimeni: nici nevastă, nici copii, nici părinți, — nici o rudă. Pentru cine «economisea» el ast-fel? Și, mai la urma urmelor, ce putea el să economisească dintr'o mizerabilă leafă, a căreia cifră orășeniî nici n'o spuneau pe șleaū, cînd venea vorba, — probabil ca să nu-și compromită reputația financiară a Primăriei?

Era ast-fel un lucru stabilit și clasat: D. Bănică era pur și simplu un maniac, ca atîția alții, — un om care-și smulgea de la gură, pentru ciudata plăcere de-a aduna, în chinuri și privațiuni, câte-va miî de lei, de asupra cărora să moară, într'una din zile, stîns de foame.

*
* *

Eraū deja vre-o câți-va ani, de cînd, sătul de magistratura

din provincie, mă întorsesem în Capitală;—și probabil că niciodată în viața mea nu mi-ași fi adus aminte de d. Bănică, dacă într'una din zile, întâmplarea nu m'ar fi dus într'una din mahalalele Bucureștilor.

Era vara. În fața unei cârciume, tipul clasic al cârciumelor bucureștene de mahala, sub un fel de umbrar, un om che-fuia, cu lăutari; lucrul, de sigur, n'ar fi avut de ce să-mi oprească atențiunea; dar era un chef ciudat: omul oprea în cale pe toți trecătorii, îi chema, îi îmbiia, le punea pahare și clondire în mîini și-i îndemna să bea, să bea mereu, să bea pe nemiluite,—pe cînd el nu ducea niciodată paharul la gură ci, din cînd în cînd, răcnea, plîngea și își smulgea părul.

Interesat oare-cum de această scenă ciudată, mă apropiai, și cu o adevărată stupefacție, recunoscu în generosul și du-iosul la beție mahalagiū pe — d. Bănică!

Mă recunosc și el după o oare-care ezitare. Mă salută adînc și, cum mă oprisem mirat în loc, se apropia de mine cu pălăria în mîină și cu lacrămile în ochi.

— Aaah! domnule procuror... ia-mă, domnule procuror, și du-mă la pușcărie, du-mă la ocnă să putrezesc acolo...

— Da ce-i, d-le Bănică?

Un moment îmi trecu prin minte bănuiala că nenorocitul se va fi lăcomit la ceva fonduri de-ale Primăriei, și printr'o reacțiune ce se observă adesea la unii sgîrciți, după o sgu-duire mai puternică sufletească, trecuse de odată la patima risipei.

— Ce să fie, domnule procuror? Sunt un tilhar pentru toată viața mea și pentru cea de dincolo și păcatul meu nu se mai poate ispăși, asta e! Degeaba te uiți așa la mine, nu sunt beat; am vrut întii să beaū, da'm'a coprins greața de la paharul cel dintii, — și atunci am pus pe alții să bea. Nu mai am de-acu ce să fac cu toți banii ăștia, adunați cu atîta amar... nu mai am ce să fac cu ei!... Na-ți-i dumitale!

Nu puteam să înțeleg pe d. Bănică; în ceea ce spunea însă nu erau, de sigur, divagațiile unui om beat.

Il luaî la o masă deoparte, și făcînd semn lăutarilor și curioșilor să se depărteze :

— Ci ia spune, îi zisei, și nu mai vorbi așa în bocete ; ce-î zăpăceala, ce-s aiurările astea?...

— Așa e, sunt un zăpăcit, — și lăsă capul în piept, — bine zică. Dumneata n'ăi de unde să știî ; nimenea n'are de unde să știe...

«Iacă ce e : Sunt un tilhar, ți-am spus. Sunt tocmai cinspce ani de atunci, de cînd mi-am furat, mi-am pungășit stăpînul și bine-făcătorul, la care am găsit adăpost, eû, băiat străin și orfan... M'a primit în prăvălie la dînsul, așa, de pe stradă, cum venisem și eû aci, băiat necopt, chipurile să mă fac și eû negustor... Și cînd am ajuns să fiû socotit cel mai de treabă și mai credincios, mi-a dat într'o zi cinci miî de lei să'î duc la unul din Galați ce avea daraveri cu dînsul. M'am dus și dus am fost. Ah ; cine mi-a scos în cale pe ticălosul ăla de m'a amăgit, ci-că să cîștigăm parale multe de la niște greci, cu cărțile... Dimineața n'am mai avut nimic.

«Cînd m'am pomenit așa, ca un om pe care l'ău lovit cu măciuca în cap și se trezește deodată și nu mai știe unde se găsește, m'a coprins o frică nespusă și o căință de zece ori mai mare.. Da era tîrziu acum.

«Am rătăcit așa pe strade nu știû cît, — apoi m'am spălat pe ochi la o fîntînă și m'am oțărit. Mî-am făcut planul și mîngîierea.

«La București îmi zicea Gheorghe Ionescu, după numele tatii ; cu numele meû nu mă știa nimeni. Acasă însă nu-mi zicea de cît Bănică. Și așa am plecat și m'am dus drept la boeru la care slujise tata. Știam acu și ceva socoteală negustorească, — tot stăpînu-meû, săracu, mă învățase, — pe lingă patru clase ce făcusem la oraș. Și așa m'a ajutat boeru de m'a pus în slujba care am avut-o, știî d-ta...

«Și acu, nu mai aveam nici muștrare, nici gînduri rele ; ba din potrivă, mă apucase așa o mulțumire cum nu-ți pot spune, cînd mă gîndeam că rupînd pe toată luna din lefșoara mea,

puteam să adun așa pol cu pol, — și-mi creștea inima după cum creșteau și banii ce-î puneam de o parte... Și cu cit drag și bucurie îmi trăgeam de la gură gândindu-mă la ziua când aveam să mă întorc, să pun grămada de poli pe teșgheaua pe care o necinstisem și să pot zice :

— «Iartă-mă stăpîne!

«Și iată c'a venit ziua asta. Trenul care mă aducea înapoi par'că mă aducea la raiu, la mîntuire... Grea a fost munca și lungă răbdarea ; — dar acu avea să-mi fie din belșug răsplata.

«Inima îmi svîcnea și genunchii îmi tremurau cînd mă îndreptai spre strada bine cunoscută...

«Ah, domnule procuror, mîntuire și iertare am căutat, pentru ea am îndurat atîtea, și pedeapsă amară am găsit !

«Nu mai este prăvălia nicăiri ; stăpînul meu a murit de e anul acu, a murit blestemîndu-mă, fără indoială... De geaba a fost toate, de geaba am trăit o viață de cîine să mă ierte ; tilhar și pătat am rămas și sunt și voi rămîne cită vreme am să-mi mai tîrăsc oasele pe lumea asta.

«Acu, tocmai acu m'a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu !...»

I-am strîns mina în tăcere, pe cînd el plîngea cu lacrimi mari. Ce mîngiere i-ași fi putut da?...

ION GORUN.

EROUL DE LA KÖNIGRAETZ .

Umblam și eu ca tot ciobanul
 Cu fluerul pe lingă oi,
 Cînd ne ochiră cu arcanul
 Pe mine și 'ncă pe vre-o doi —
 Și cătăniți — nu trece anul —
 Se face între Nemți război.

Departe, peste munți și ape
 Cu oaste mare ne-aș pornit,
 Și'n țara Praisului, aproape

De Cine-Creț m'am pomenit.
Chitea p'acolo să mă 'ngroape
Al naibii neamț... Dai ți-ai găsit!

Umblam fugar de-o săptămână
Prin codrii Praisului, flămînd!
Și uite-așa... Stam într'o rină
Subt un stejar, și îngînînd
O doină, — mă gîndeam la stîna,
La munții mei... ce-or fi făcînd!

Era 'n nămiez... Da să m'adoarmă
Foșnitul leneș din frunziș...
Tresar... Aud de-odat'o larmă
P'aproape, colea 'n stejeriș:
Pun mîna repede pe armă
Și iaș pădurea 'n curmeziș...

Măi! ce staū ochii să 'mî privească!
Un vălmășag de Nemți luptaū
Pe-o pajeră împărătească.
Eraū ciți-va de-o apăraū
Și mulți voiaū să le-o răpească!
Ajută 'mî Doamne, să le-o iaū!

Ça o dihanie turbată
M'arunc de-a valma peste ei!
Izbesc la mir trei inși deodată...
Daū iar, — și mai turtesc vre-o trei...
Hei, cînd să prind de veste, iată!...
Ia-î de-unde nu-s pe Nemții mei.

Eū, haïda-haï, cu steagu 'n spate,
Pornesc la drum cu pașii rari...
Ajung 'n lagăr pe 'nserate...
Ce să 'ți mai spun?... Și micî și mari
Mă duseră cu-alaiū, firtate,
In cortul plin de ghinărari...

PĂMÎNT ȘI APĂ

— «Șapte zile și șapte nopți s'a tot dus Chiril, fără să se mai uite îndărăt. Pretutindenî se întindea acelaș lințoliu de zăpadă, aceeași pustietate...

Din cînd în cînd nimerea în cîte vr'un sat, intra în cite vr'o casă părăsită să-și mai odihnească sufletul înghețat. Iși făcea foc la vatră, o fiertură caldă din buruienile ce i le pusesese mumă-sa în traistă. Apoi iar pleca grăbit, gonit de o fantomă hidoasă, un schelet enorm cu ghiare lungi și ascuțite întinse spre el gata-gata să 'l apuce, să 'l înhațe...

Fantoma morții! Fantoma grozavă a foamei.

Intr'o seară sosi într'o pădure. Foamea îl chinuia, îl doboră. Se așeză pe o buturugă și se gîndi: ce ar fi dacă s'ar culca, cît e de lung, aci pe acest pat moale de mușchii și frunze căzute?... În pădure era cald și, ciudat, nu mai era zăpadă! Chiril își frecă fruntea și ochii. Oare nu visează?... În ce țară depărtată o fi? Fi-va în vr'una din acele țări minunate unde-î vecinică primăvară? Sau e chiar raiful, pădurea aceasta frumoasă, cu copacii 'nalti și deși, unde nu-î vînt, nici fiare nu-s și nici o suflare rău-făcătoare?... O privighe-toare se auzi cîntînd. «E imnul ingerilor,» își zise Chiril, apoi închise ochii și adormi...

Nu departe era o stîna.

Un ciîne mare, ce dormise liniștit cu capul pe labe, sări deodată, ca atins de un curent electric, și începu să latre, întîi încet, apoi tot mai tare, mai stăruitor, sgerînd cu laba ușa colibei în care dormeau baciul și ciobanul.

— Ia vezi, Petre, de ce bate Dulău, de nu mai are pace?

Ciobanul își luă toiagul într'o mîna, iar pușca într'alta și eși afară. Era lună plină și un cer înstelat... Ciinele îl apucă de suman și schiăună încetișor, chemînd. Petru se duse după el.

Ceva mai la vale, în pădure, întins pe jos, zări un om, căzut în nesimțire.

— Un om mort! strigă ciobanul și apoi șueră de chemare.

Dar Dulău se gudura lingă Chiril și-î lingea mîinile. Lu-crul acesta schimbă numai de cit părerea ciobanului. Se aplecă mai bine spre omul lungit în frunze, își lipi urechia de pieptul lui și-î auzi inima bătînd. Îi pipăi capul, brațele, tot trupul cel slab, pierit, dete din cap, apoi îl ridică în brațe, ca fulgul de ușor și porni cu el spre stîna.

Cînd își deschise ochii Chiril, baciul îi ținea fălcile descleștate și ciobanul îi picura cu o lingură lapte dulce în gură.

— Făcurăm o pomană cu tine, biet creștin, grai baciul, dar spune acu, de unde ești?

Chiril se uită cu blindețe la oamenii aceștia buni, dar nu putu răspunde. Graiul îi stătuse.

Cînd se puse în picioare era primăvară.

Povesti atunci, cum plecase tocmai din Maramureș, unde era foamete, să găsească de lucru și să se întoarcă apoi cu hrană la sărmanii lui părinți.

Baciul dete din cap.

— De lucru? Apoi nici pe aci nu prea este... Pămîntul e domnesc și 'l lucră iobagii. Poate să treci dincolo de Orăștie, de la Deva în jos, pe Mureș, acolo știu că-i țara mai slobodă și se duc și de la noi mulți de se întorc toamna cu bucate bune.

Chiril își luă rămas bun de la baciul, îi mulțumi pentru sfatul cel bun și pentru că 'i-a scăpat viața; cel de sus să-i răsplătească! Apoi o porni de pe deal în jos. Ciobanul îl duse pînă dincolo de pădure; îi viri un caș și un malaiu în traistă și apoi răzimat locului pe toiag îl petrecu cu ochii pin' ce se perdu în zarea depărtată.

— Să umbli sănătos, creștine.

Și în ochii lui tineri, albaștri luci ceva ca o lacrimă.

Chiril coborî dealuri, trecu văi, păduri, pînă în sfîrșit sosi la Mureș.

Se opri incremenit și își scoase căciula. Nici odată nu văzuse o apă așa de mare. Și ce lină curgea! Nici un vuet, nici o cădere zgomotoasă nu tulbură liniștea solemnă a rîului larg întins între malurile înalte drepte ca tăiate în piatră albă. Deasupra, cerul se întindea albastru, senin. Jur împrejur cît ținea zarea 'nainte dealungul rîului, holde cu griu verde, porumbul răsărit, iarbă înaltă, verde. Verde! Ce demult de cînd ochii lui Chirilă nu văzuseră atita verde. Cimpul verde!

Se închină, se lăsă cu fața în jos, sărută pămîntul cu dragoste, cu dor, cu lacrimi calde și mari, lacrimi de credință și nădejde nețarmurită...

O, Doamne, tu nu ne lași! Ajută Doamne, ajută să gălesc de lucru cit mai de grabă, să mă întorc acasă la biet taica și maica...

Auzea par'că, în liniștea sfintă a pământului, șoptirile lor blinde, pline de evlavie și răbdare. Simțea stringerea în brațe a mamei, cea din urmă, și privirea ei duioasă înecată în lacrimi... Pironi ochii în depărtare. Oare vor putea ei să rabde atita? Ce ar fi să se întoarcă acu chiar, cu bucățica de mălaiu și caș ce-i mai rămăsese în traistă? Să-i scape de moartea de foame...

Chiril sări în picioare ca ars de un fier roșu. Indesă căciula și fugi înainte.

Fantoma înfricoșată îl gonea din spate.

Șoptirile blinde se prefăcură în vaete, în scincetul sfișietor al morții.

Nainte, nainte!

Mureșul se strimtori între munți, păduri dese, seculare, unde omul par'că numai acu, de câte-va zile, a pus piciorul. O răcoare dulce se răspîdea între cer și pământ.

Chiril văzu de sus de pe mal o plută ce cobora repede încărcată cu lemne de brad. Cum ar fi vrut să-i roage pe plutași să'l ia și pe el cu ei! Dar nu îndrăsni să le facă semn. Și poate nici nu l'au văzut, căci erau departe, și nu se uitau spre mal. Dar o luă la picior, pînă ce sosi, nu departe, într'un orașel mic, pe care oamenii i-l numiră: Zam. Aci prinse Chiril vorbă cu lumea.

Erau romîni voioși, sprinteni, cu plete negre și rumeni la față cum nu văzuse nici odată pînă atunci. Lucrau voinici la scinduri, ciubere, albi și tot felul de lemnării apoi plecau cu plutele încărcate în jos pe cîmpie.

Chiril rămase uimit cînd unul dintre ei îi arătă banii și sacii cu grîu și cu porumb ce luase în schimbul lemnăriei.

— E bogăție acolo, îi spunea pădureanul. Pământul e gras și rodește întotdeauna.

.....
Peste câte-va zile Chiril plutea pe o plută, pe Mureș, într'acolo unde-i bun pământul și cu belșug dăruște pe acela ce cu arzătoare dragoste îl muncește.

Zilele erau calde, nopțile senine și plutașii cîntău:

Mureș, Mureș, apă lină
Floare în dalbină...

Munții și pădurile mari, rămîneau departe și cîmpul se întindea în dreapta tot mai larg, mai neted, mai minos. În

stinga dealuri mici se înșirau cu bogate vii și pomi roditori ; păduri întregi de pomi, cu crengile plecate, pline de rod !

De-a lungul Mureșului șoseaua bătută cu pietriș ca lespedea albă, strălucea.

Aci, aci...

Plutașii se opriră.

— Aci-î Radna, e o biserică mare unde maica Domnului face minuni... Dincolo Lipova, începe Banatul.

Chiril mulțumi plutașilor, apoi plecă nainte.

La marginea unui sat o femeie îi eși cu cofa plină. Purta broboadă neagră trasă peste ochi; dar de sub broboadă pelița albă și rumenă a feței și doi ochi negri străluceau viu, în focul tinereței.

— Noroc, drumete !

Chiril uită să mulțamească.

— Cum îi zice satului ăstuia ?

— Mîndruloc.

— Mîndru !...

Se priviră în tăcere. Ea îi întinse cofa plină.

— Poate-î fi însetat. Cluj / Central University Library Cluj

— Mulțămim.

Femeia porni să plece, dar el o mai întrebă :

— Cum te chiamă ?

— Anița.

Peste un an îi zicea «Anița lui Chiril».

CONSTANȚA HODOȘ.

UN CONCURS

Prin cotizări benevole, corpul tehnic și funcționarii căilor ferate ridică un monument în memoria inginerului de valoare, a profesorului devotat, a omului perfect onest ce-a fost George Duca. Machetele acestui concurs sînt expuse sub cupola Ateneului, și, înainte de-a trece la o repede apreciere a lor, nu e rău să însemnăm cîte-va floricele din programul oficial : «monumentul trebuie să aibă un caracter *onorific* ; bustul de marmoră ar putea fi așezat pe un obelisc *architectonic* ; în *cas că se admite* statua, este de dorit ca aceasta să exprime în atitudinea ei pronunțînd, de-o pildă, un discurs înaintea M. S. Regelui» cari, dacă ar fi lipsit, ușurau încurcarea concurenților, iar pe noi ne-ar fi scutit de a mai releva aceste mici buclucuri de limbă și de stil, ce nu lămuresc nimic la urma urmii.

Acum, iată și artiștii pe rînd, în ordinea dispozițiunii lor în emiciclu la acest banchet de treisprezece, care arhitect, care sculptor, care nici una nici alta. Și fiind-că s'au prezentat *incognito*, să-î numim după *motto*:

Jalen. Pe un pedestal, legat de un pilon ce se înalță repetind în coronament un capăt din podul de peste Dunăre, e așezată statua în picioare. Subt coronament un tren drept bas-relief; de-o parte și de alta, în semicerc, alte șase bas-reliefuri; la extremități doi lei de sentinelă, și la spate un vultur. Dar nu vrem să făcăm o conștiincioasă descripție, căci altul ni-e scopul. Motivul podului de la Cernavoda nu-î tocmai bine ales, de oare-ce continuarea și terminarea acestei opere aparține D-lui Saligni, pe cît știm; deci nu lui Duca s'ar nimeri mai bine. Statua, în această primă formație îi anonimă și destul de provizorie. Un tren e prea puțin pitoresc în sine, ca, executat în mărimea proiectului, să fie o notă de atracție artistică. Apoi chiar pentru un admirabil director al căilor ferate și al școalei de poduri și șosele, cum în realitate a și fost inginerul Duca, cu mare bătaie de cap s'ar putea găsi șase subiecte frumoase de bas-relief. Fără îndoială monumentul e impunător, dovedește muncă serioasă; o multă și adîncă pregătire artistică. Dar e scump. Cu două sute de mii s'ar putea realiza, actualele fonduri nu trec peste 38.

Lucrează și tacî. În fața unei coloane drepte, puțin variată ca stil, un grup de două personaje: sus, un bărbat cu mina la inimă, jos, o femeie îi întinde creanga glorioasă. «Eroul» are toate aparențele unui Don Juan ticălos, un soi de chitarist melancolizat ce se leagănă pe picioare și cîntă la stele, foarte indiferent de geniul căilor ferate, care, la rîndu-î i-a întors și el spatele. Păcat, totuși, de linia armonică ce-o face grupul în siluetă, privit din față,—un alt sculptor, mai bine dotat, din figurî mai reușite și atitudinî mai puțin false ar fi scos ceva, poate chiar mult.

Prin noi înșine, România. În zidăria multă, lipsită de orî-ce sentiment, bustul e redus la importanța unui simplu ornament, la un «mascaron». Nici chiar fîntînă nu poate fi de cît pînă la un oarecare punct, și nu știu dacă un cofetar mai priceput ar turna-o bucurios în zahăr.

La Gară. O femeie, cu un copil în brațe, oferă bustului o ramură. Pentru descoperitorul serului anti-diferic, nu s'ar fi putut găsi ceva mai nimerit.

Romani monumentum. În mijlocul unui părete masiv și drept, de-o gravitate rece, un portal închis. Pe pedestalul scund — statua, iar de cele două părți, avînd ceva din aspectul firidelor din catacombe, spații pentru bas-reliefuri. Monumentul, pentru un colț de grădină, e de-o demnitate funerară și nu știu de ce Duca, învăluit în mantie, are mai mult înfățișarea unui conspirator. Ba, aș ști eu de ce, dar nu mai spun.

Suum cuique. O schiță binișor indicată. S'a dat multă atenție embleii căilor ferate. Obeliscul putea lipsi fără nici-o pierdere; lucrătorul are nevoie de o poză mai sigură, mai calmă, mai puțin echivocă.

Lucrarea-î concepută în linii artistice, cu oare-care mișcare și sentiment în femeea aripată, geniul.

Nimic fără voință. Cită ciudată și tristă naivitate în această eroică năzdrăvănie, în acest grotesc concurent al foșorului de foc, în această dănănaie de turn, din care Duca iese speriat ca dintr'o hardughie cuprinsă de flăcări!

Ad interim. Duca predică într'un anvon scobit pe dedesupt de i se văd picioarele. Nu știi dac' a sărit peste balustradă, ori s'a vîrit prin deschizătură. În două laturi, două servitoare șterg plimburile de praf, iar pe bas-reliefuri deslușim un automobil, un tramcar, un tren — în sfîrșit toate sistemele de locomoțiune; vine apoi o ședință la curtea cu juri, o galantă recepție la ambasada austriacă, Actul al IV-lea din Hamlet, călătoria lui Abdul-Hamid... și alte frumuseți de acestea.

Olt. Pe un pedestal, Duca ține, gînditor, o mină la bărbie, se întreabă îngrijat ce are să facă el cu pupitrul de muzică ce cu atîtă gentileță i s'a pus la dispoziție, precum și dacă perechia de coloane ionice ce-i sta în spate nu-s cum-va dispuse să-î cadă pe cap. De bine de rău înse; arhitectură este în acest proiect. Dar numai atît.

Labor. O tînără mamă, cu miinile 'ntinse, se gîndește la necazurile ei, și numai instinctiv păzește copilul ce scrie numele lui Duca, să nu facă vre-o prostie. Iarăși bună arhitectură, studiată și redată, cu fundamentalul defect al celor două socluri suprapuse.

Excelsior. Bustul așezat pe un pedestal de tot simplu, iar geniul oferindu-î ramura. O concepție modestă a unui sculptor modest și el, de bună-seamă.

Armonic. La baza unui pedestal, pe fugă schițat, un grup: o femeie răzîmată cu o mină pe roata înaripată, cu alta pe un ecuson cu inițialele C. F. R. De o parte un lucrător voinic, sprijinit pe un ciocan, dincolo un copil, — pe soclu statua în picioare, cu miinile încrucișate pe piept. Personagiile nu se prea cunosc între ele, prinse toate înse într'o singură concepție, însuflețite de aceeași mișcare, ar forma o aceeași compoziție, Duca n'ar rămînea izolat, și cam nepăsător de ce i se pregătește la picioare.

Honoris causa. În mijlocul unui taler mare, pe platforma terenului indicat în plan, Duca stă în fotoliu, picior peste picior. Pare convascent, poza miinilor împreunate indică o suferință ascunsă. Atitudinea e bine aleasă, în siluetă înse piciorul ce atîrnă în aer ne dă o impresie de nesiguranță. Cele două obeliscuri mărginașe n'ar fi tocmai indispensabile, și iată un proiect fără ciubucării inutile, fără multe șoșele.

În acest concurs, firește, sînt și lucruri bune, dacă e să alegem cîte ceva de la fie-care proiect; dar cu suma ce s'a adunat nu s'ar putea pune în execuție de cît cel mai puțin pretențios dintre ele. De alt-fel ar fi și păcat, ca, visurile cele mai simple, să nu fie și cele mai lesne de împlinit.

RĂSPUNSURI

D-lui I. C. Iași. — Asta mai târziu are să se vadă. Inceputurile nu spun de obicei, nimic hotărîtor. Cel mai bun lucru ar fi, după părerea noastră, să mai așteptați vr'o patru cinci ani. Lăsați-le pe acestea uitate 'n caet, și lucrați înainte. Mai târziu le veți citi și le veți judeca liniștit și nepărtinitor, ca și cînd n'ar mai fi ale D-voastră. Și ce bine o să vă par' atunci că nu v'ați grăbit să le publicați! — Se pierd în adevăr, cu timpul, multe din calitățile primului avînt: nu mai e căldura, entuziasmul, tresărirea aceea de suflet-copil, răpit la fie-care pas de priveliștea nouă a lumii de viața proaspătă, neînțeleasă încă, nedesfăcută încă din bazme și din visuri. Dar, în schimb, începî a vedea din ce în ce mai limpede în jurul tău și 'n tine, începî a-ți cerne gîndurile, a-ți măsura vorbele ș'a construi mai solid. Scrierile cari-au rămas neperitoare sînt toate opere ale maturității.

D-rei A. D. Buzău. — Nu e nevoie de tot manuscrisul. Ceea ce ni-ați trimis e prea de-ajuns pentru ca să ne putem da seamă de însușirile D-voastră literare. Numai «Primăvara» și «Dor de ducă» parc'ar vrea să spue ceva.... Dar de publicat în «Semănătorul» nici vorbă nu poate fi. Celelalte sînt așa de slabe, o, așa de slabe, că ne mirăm cum de n'ați observat și D-voastră lucrul acesta. Ne mirăm și ne 'ntristăm. Noi credem că n'aveți nici o chiămare pentru literatură. Și de loc să nu vă pară rău de una ca asta: Slavă Domnului, puteți trăi foarte fericită, până la cele mai adînci bătrînețe, fără s'aveți cea mai mică daraveră cu muzele. Faceți dar bucuria părinților și renunțați la scris. Intoarceți-vă gîndurile-acasă. Ce umblă ele să caute mine de aur în munții din lună? Cea mai bogată mină e în propriul D-voastră suflet, iar cea mai mare putere e să știți de cîtă putere dispuneți și ce să faceți cu ea. Ocupați-vă mai de-aproape de gospodărie. E foarte frumos pentr'o Domnișoară, și nu se cere numai de cît talent. O dulceață de portocale merge și mai așa, — o poezie mediocră e oribilă!

D-lui M. V. Iași. — «In cuprinsul odăei, rîsul și veselia plutesc ca un val de apă, cînd mai domol, cînd mai aprins». Un val de apă aprins!... Și toată bucata e plină de fraze de astea fără nici o noimă. Ce sfat să vă dăm? Ar trebui să cunoașteți mai întii valoarea cuvintelor, și pe urmă să vedeți dacă puteți să 'ncropiți ceva cu ele. Proza D-voastră ne face impresia unui azil de infirmi: mai toate substantivele sînt oloage și se razimă pe cite două trei epitete, cari, fiind și ele slabe, mai mult încurcă de cît ajută. Deprindeți-vă a vedea lucrurile cum sînt și a le spune o-menește. Fie-care vorbă-și are șartul și socoteala ei: blîndă și supusă cu cine-i știe ogodul, — cal nărăvaș cu cine n'o cunoaște.

D-lui N. P. Loco.

«De-o grea durere sînt cuprins
Cu ochii uzi de-atîta plîns,
Imî plîng durerea mea și chinul.

De lacrimi fața mea-i brăzdată
Chiar inima mi-e însingerată
Plîng trista soartă și destinul.»

Ne pare foarte rău, dar... Ce să faci? Destinul!

D-lui R. I. în B. Primul răspuns din numărul trecut vă privește.

RED.